

01 Februarie 2007, nr. 159

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii pentru modificarea Codului penal și Codului de procedură penală

(înregistrat în Parlament cu numărul 18 din 03 Ianuarie 2007)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii pentru modificarea Codului penal și Codului de procedură penală.

Evaluarea generală

1. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Afacerilor Interne, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001. Elaborarea proiectului de lege nu este prevăzută expres de Programul legislativ (HP nr.300-XVI din 24.11.2005); Planul de acțiuni pentru realizarea Programului de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 (HG nr.790 din 01.08.2005); Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (HP nr.421-XV din 16.12.2004) sau Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008 (HP nr.415-XV din 24.10.2003).

Putem presupune, totuși, că elaborarea acestui proiect de modificare și completare a Codului penal și a Codului de procedură penală este ocazionat de ratificarea preconizată a Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă (în continuare Protocol facultativ CDC), adoptat de Adunarea Generală a ONU la 25 mai 2000, semnat de Republica Moldova la 8 februarie 2002 (proiect înregistrat în Parlament cu nr.154 din 16.01.2007). Ratificarea acestui tratat internațional este prevăzută în p.4 Secțiunea III. "Lista tratatelor internaționale care urmează a fi ratificate" al Programului legislativ (HP nr.300-XVI din 24.11.2005), pentru trimestrul IV al anului 2006.

3. Scopul promovării proiectului. În lipsa notei informative, este dificil de a comenta scopul adoptării acestui proiect.

Fundamentarea proiectului

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul nu respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă

6. Suficiența argumentării. În privința corespunderii proiectului de act legislativ cerințelor art.20 al Legii

nr.780/2001 - fundamentarea proiectului de act legislativ prin întocmirea unei note informative, acesta nu le întrunește. Astfel, rămân neclare condițiile care au determinat necesitatea lui și scopul pe care îl urmărește și nu sunt făcute referințe la reglementările internaționale.

Evaluând impactul anti-corupție a normelor proiectului, se constată că prevederile proiectului nu au un asemenea efect direct. Din contra, anumite prevederi ale proiectului propus conțin un potențial de coruptibilitate, determinat de:

- faptul că se propune introducerea unor noi infracțiuni în Codul penal, precum și ale unor reguli procesuale noi în Codul de procedură penală în lipsa unei note informative, care ar explica necesitatea acestor reglementări;
 - propunerea de a incrimina penal acțiunile intermediarului la adopție și nu acțiunile abuzive ale intermediarului la adopție. Serviciile de intermediere în procedura de adopție fiind o practică legală larg răspândită, propunerea de incriminare penală a lor trezește dubii privind obiectivitatea necesității unei asemenea măsuri, precum și suspiciuni referitoare la promovarea prin proiect a unor interese private (a se vedea comentariile făcute la art.205/1(2) la secțiunea 13 de mai jos);
 - propunerea de a incrimina penal intenția femeii gravide de a-și da copilul în adopție în schimbul unei plăți sau a altor avantaje materiale și nu acțiunea respectivă a femeii care a născut, precum și propunerea de a pedepsi asemenea intenții mai grav chiar decât pruncuciderea (a se vedea comentariile făcute la art.205/1(3) la secțiunea 13 de mai jos);
- conflictul dintre normele alin.(4) și alin.(1)-(3) ale art.205/1, care permite apariția unor situații în care se poate aplica concomitent pedeapsa cu închisoarea de la 7-10 ani și de la 20-25 ani (a se vedea comentariile făcute la art.205/1(4) la secțiunea 13 de mai jos).

7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. Potrivit lit. c) a articolului 20 al Legii 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.

În privința corespunderii proiectului de act legislativ cerințelor Legii nr.780/2001 art.13(3) - întemeierea soluțiilor actului legislativ pe prevederile legislației comunitare și prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, în cadrul expertizei, proiectul legii a fost comparat cu prevederile următoarelor documente internaționale:

* Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 25 mai 2000 (semnat de Republica Moldova la 8 februarie 2002);

* Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, din 29.05.93, (la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.1468-XIII din 29.01.98).

Făcând o analiză a compatibilității proiectului cu prevederile documentelor internaționale menționate, în opinia noastră, este evidentă tendința de urmare a prescripțiilor internaționale de către autori, deși nu în totalitate. În particular, se remarcă denaturări în definiția infracțiunii de "vânzare de copii", incriminare inutilă a serviciilor de intermediere a adopției, definirea incompletă a infracțiunii de "pornografie infantilă", limitarea nejustificată a vârstei copiilor asupra cărora se aplică protecția legii penale etc. Pentru detalii, a se vedea tabelul de la p.13 de mai jos.

Art.3(1) al Protocolului menționat stabilește că orice stat parte va urmări ca cel puțin vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă să fie pe deplin incriminate în dreptul său penal. Spre deosebire de prevederile Protocolului facultativ CDC, proiectul supus expertizei incriminează vânzarea de copii și pornografia infantilă, nu și prostituția copiilor.

8. Fundamentarea economico-financiară. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Considerăm că prin propunerea de a incrimina

penal acțiunile intermediarului la adopție și nu acțiunile abuzive ale intermediarului la adopție, poate avea loc o promovare abuzivă a intereselor unor persoane. Serviciile de intermediere în procedura de adopție fiind o practică legală larg răspândită, propunerea de incriminare penală a lor trezește dubii privind obiectivitatea necesității unei asemenea măsuri, precum și suspiciuni referitoare la promovarea prin proiect a unor interese private (a se vedea comentariile făcute la art.2051(2) la secțiunea 13 de mai jos);

10. Prejudiciile aduse prin aplicarea actului. Din textul proiectului și aplicarea ulterioară a acestuia rezultă prejudicierea intereselor (drepturilor, libertăților) anumitor categorii de persoane sau prejudicierea interesului public.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Prevederile proiectului sînt concurente cu alte prevederi ale legislației.

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. Proiectul este susceptibil de îmbunătățiri ulterioare, pentru a fi adus în corespundere cu exigențele art.19 al Legii nr.780. Ex.:

- Definirea sintagmei "vînzării de copii" propusă în redacția art.205/1(1) al Codului penal ca "acțiunea prin care un copil este oferit, obținut sau procurat..."
- Folosirea repetată a termenului "copil" în redacția propusă art. 205/1(1) al Codului penal "atragerii copilului la muncă pînă la atingerea de către copil a vîrstei"; etc.

În anumite cazuri se remarcă lipsa coerenței dintre prevederile proiectului actului legislativ (a se vedea comentariile făcute la art.205/1 în tabelul prezentat la secțiunea 13).

13. Reglementarea activității autorităților publice. Proiectul nu stabilește atribuții ale autorităților publice, nici proceduri administrative noi sau alte chestiuni vizînd activitatea acestora.

14. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	Art.I al proiectului, art.205 alin.(2) al Codului penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (CP)	Noul alin.(2) cu care se propune a fi completat art.205 prevede infracțiunea de: "Intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil în scop de obținere a unui beneficiu material sau a unui alt beneficiu".	<p>În această formulă va deveni ilegală activitatea juriștilor în calitate de reprezentanți pentru perfectarea formalităților de adopție atît națională, cît și internațională.</p> <p>Motivul adopției unei soluții atît de drastice rămîne obscur în lipsa unei note de fundamentare și trezește bănuiele privind caracterul obiectiv al necesității introducerii ei.</p> <p>Conform Protocolului facultativ CDC, art.3(1) lit. a) p. ii, statele părți se obligă să incrimineze cel puțin următoarele activități în dreptul lor penal: <i>în ceea ce privește vînzarea de copii - "obținerea consimțămîntului, în mod fraudulos, ca intermediar pentru adopția copiilor, prin încălcarea instrumentelor juridice internaționale în materia adopției".</i></p> <p>Dacă proiectul și-a propus includerea unei reglementări similare cu cea a Protocolului, atunci acest scop nu este realizat. Prevederea propusă de proiect nu elucidează esența prescripției Protocolului facultativ CDC de a incrimina în legea penală fraudarea consimțămîntului de către intermediar în cadrul vînzării copiilor.</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept Promovarea intereselor contrar interesului public Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului</p> <p>Alte riscuri Dezechilibrul interesului de protecție a copilului împotriva adopțiilor abuzive și interesele superioare ale lui de a crește într-o familie. Necorespunderea prevederilor Protocolului facultativ CDC. Potențial de coruptibilitate în cazul promovării prin proiect a unor interese private îndreptate împotriva serviciilor de reprezentare la adopție.</p>	Excluderea acestei prevederi sau reformularea ei conform rigorilor Protocolului facultativ CDC, pentru a nu incrimina serviciile de intermediere, ci fraudarea consimțămîntului la adopție de către intermediar. Examinarea posibilității includerii în articolul despre vînzarea copiilor a normelor legate de vicierea consimțămîntului la adopție, realizat cu scop de profit. Fundamentarea includerii noilor prevederi într-o notă informativă.
2	Art.I al proiectului, art.205/1 al CP	Articolul 205/1. Vînzarea de copii	Introduce o nouă componentă de infracțiune: "vînzarea de copii". <i>Elementele acestei infracțiuni, precum și scopurile ei se suprapun parțial componentei de infracțiuni</i>	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare Formulare ambiguă care admite	Explicarea într-o notă informativă care este interacțiunea dintre infracțiunea de vînzare de copii și

			<p><i>deja existente, art.206 "Traficul de copii".</i></p> <p><i>Art.205/1(2) lit. a), b) și c) dublează art.206 (1) lit. a), f) și b), respectiv, ceea ce poate complica practica aplicării legii penale în asemenea cazuri.</i></p>	interpretări abuzive	trafic de copii, precum și delimitarea lor juridică. Adoptarea unei norme de interpretare care ar înlătura ambiguitățile care vor apărea în practica aplicării acestor două articole.
3	Art.I al proiectului, art.205/1 alin.(1) al CP	<p>(1) Orice acțiune prin care un copil este oferit, obținut sau procurat de către o persoană sau grup de persoane contra plată sau avantaje materiale sau de altă natură</p> <p>se pedepsește cu închisoare de la 7 la 10 ani.</p>	<p>Acest alineat conține definiția infracțiunii vânzării de copii: "<i>Orice acțiune prin care un copil este oferit, obținut sau procurat...</i>". Acestei definiții îi lipsește claritatea: termenul "procurare" este sinonim al noțiunii de "vânzare" și, prin urmare, el nu poate fi folosit la definirea lui; termenul "obținere" este utilizat neadecvat.</p> <p>Sursa de inspirație pare să fi fost art.3(1) lit. b) al Protocolului facultativ CDC, care însă nu se referă la vânzarea de copii, ci la prostituția copiilor, și prevede: "<i>Oferirea, obținerea, procurarea sau furnizarea copiilor pentru prostituție....</i>"</p> <p>În ceea ce privește vânzarea de copii, Protocolul facultativ CDC prevede în art.3(1) lit. a) p. i) "<i>oferirea, livrarea sau acceptarea unui copil, indiferent de mijloacele utilizate</i>".</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Definiții confuze</p> <p>Alte riscuri Definiție neclară a noii infracțiuni care se propune a fi introdusă în acest articol, ceea ce poate genera dificultăți de interpretare și de încadrare juridică a faptelor. Necorespunderea prevederilor Protocolului facultativ CDC.</p>	Adaptarea alin.(1) al art.2051 la prevederile art.3(1) lit. a) p. i) al Protocolului facultativ CDC. În acest sens, înlocuirea expresiei de: "obținut sau procurat", cu "livrat sau acceptat" .
4	Art.I al proiectului, art.205/1 alin.(2) lit. b) al CP	<p>(2) Aceleași acțiuni săvârșite în scopul: ...</p> <p>b) prelevării de organe de la copil;</p>	<p>Această normă prevede agravanta "<i>prelevării de organe de la copil</i>". Astfel formulată, ea nu este utilizată uniform cu alte prevederi ale Codului penal, cum ar fi art.206(1) lit. f) și art.165(1): "<i>prelevării organelor sau țesuturilor pentru transplantare</i>".</p>	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite</p>	După sintagma "prelevării de organe" a se adăuga "și țesuturi pentru transplantare".
5	Art.I al proiectului, art.205/1 alin.(2) lit. c) al CP	<p>(2) Aceleași acțiuni săvârșite în scopul: ...</p> <p>c) atragerii copilului la muncă pînă la atingerea de către copil a vârstei de 16 ani</p>	<p>Această normă prevede agravanta "<i>atragerii copilului la muncă pînă la atingerea de către copil a vârstei de 16 ani</i>". În formula dată, ea creează probleme de exprimare coerentă, de protecție juridică limitată a copiilor și de conformitate cu prevederile Protocolului facultativ CDC.</p> <p>Legislația muncii stabilește apariția capacității de muncă a persoanelor fizice la atingerea vârstei de 16 ani. Considerăm însă că acest fapt nu este relevant în contextul protecției juridice a copilului care face obiectul unei vânzări efectuate în scopul atragerii lui la muncă, în special dacă este vorba de muncă forțată. Toții copii trebuie să se bucure de o protecție juridică egală împotriva unor asemenea acțiuni criminale, iar exceptarea grupului de copii de la 16 la 18 ani nu este justificată.</p> <p>Protocolul facultativ CDC prevede în art.3(1) lit. a) p. i) "...<i>supunerii la muncă forțată a copiilor</i>". Prevederea propusă de proiect nu elucidează caracterul forțat al muncii și acțiunea de supunere a copilului acestei munci, și nu de atragere la ea.</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p> <p>Alte riscuri Exceptarea nejustificată a grupului de copii în vîrstă de la 16 la 18 ani de la protecția juridică oferită de legea penală în cazul vânzării lor în scopul supunerii la muncă forțată. Necorespunderea prevederilor Protocolului facultativ CDC.</p>	Adaptarea alin.(2) al art.2051 la prevederile art.3(1) lit. a) p. i) al Protocolului facultativ CDC. În acest sens, înlocuirea expresiei de: "atragerii copilului la muncă pînă la atingerea de către copil a vârstei de 16 ani", cu "supunerii la muncă forțată a copiilor".
6	Art.I al proiectului, art.205/1 alin.(3) al CP	<p>(3) Femeile gravide care au intenția de a oferi, vinde, inclusiv pentru adopție, după naștere copilul unei persoane sau unui grup de persoane</p>	<p>Incriminează acțiunea subiectului special, femeia gravidă, de a avea "<i>intenția de a oferi, vinde, inclusiv pentru adopție, după naștere copilul unei persoane sau unui grup de persoane contra plată sau oricăror alte avantaje</i>". Nu este clar motivul</p>	<p>Coruptibilitate Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune</p> <p>Alte riscuri Incriminarea pe baze subiective (intenția) prin noua normă a unui</p>	Excluderea alin.(3). În cazul existenței unei probleme în acest domeniu, ea urmează a fi expusă într-o notă de fundamentare,

		<p>contra plată sau oricăror alte avantaje se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 15 ani.</p>	<p>pentru care este necesară introducerea unei asemenea componente de infracțiune. Vânzarea copilului de către mamă, este cu certitudine o acțiune condamnată, dar este greu de înțeles autorii proiectului care consideră suficientă nu fapta vinderii (care se încadrează în alineatele (1) și (2) ale aceluiași articol), ci simpla intenție pentru a aplica <i>pedeapsa cu închisoare de la 10 la 15 ani</i>. Pentru comparație, pedeapsa prevăzută de art.147 al Codului penal "Pruncuciderea" este închisoare de la 3 la 7 ani. Concluzia este că legislația protejează un copil mai mult împotriva unei adopții consimțite de mama sa în mod abuziv, decât împotriva lipirii lui de viață de către mama sa. Mai mult decât atât, prin formularea aleasă autorii nu oferă șansa femeii gravide de a se răzgândi după naștere, deși intensificarea instințelor materne după nașterea copilului este un lucru bine cunoscut, astfel încât ar exista șanse reale ca femeia gravidă să nu-și realizeze intenția criminală, pe care oricum nu o poate aduce la îndeplinire pînă la nașterea copilului. Vorbind despre respectarea intereselor superioare ale copilului în contextul acestei norme, menționez că femeia gravidă care a avut intenția de a-și da copilul în adopție contra unei sume de bani, riscă să nască copilul în detenție, iar soarta de mai departe a copilului putînd deveni orfelinat.</p>	<p>subiect de care în principal depinde bunăstarea copilului, mama lui.</p>	<p>deoarece atragerea la răspundere a mamei care efectiv și-a vîndut copilul după naștere, inclusiv în scopul adopției, poate fi efectuată în baza art.205 și art.2051 alin.(1) și (2). În caz contrar, responsabilizarea femeilor gravide pentru o simplă intenție nu este argumentată, avînd în vedere, în special măsura exagerată de pedeapsă propusă de autorii proiectului.</p>
7	<p>Art.I al proiectului, art.205/1 alin.(4) al CP</p>	<p>(4) Acțiunile prevăzute la alineatele (1), (2) și (3), comise în cadrul unui grup sau organizații criminale, se pedepsesc cu închisoare de la 20 la 25 ani.</p>	<p>Se prevede agravanta săvîrșirii infracțiunilor prevăzute la alineatele precedente - (1), (2) și (3) - de comitere a lor "<i>în cadrul unui grup sau organizații criminale</i>", pentru care pedeapsa este închisoarea de la 20-25 ani.</p> <p>Alineatele (1), (2) și (3) prevăd deja posibilitatea săvîrșirii acestei infracțiuni de către un grup de persoane, pedeapsa fiind închisoarea de la 7-10 ani și de la 10-15 ani.</p> <p>Suplimentar, această agravantă <i>nu este folosită conform terminologiei consacrate a Codului penal</i>, conform definiției conținute în art.46 "<i>grup criminal organizat</i>". Astfel, un grup de persoane care a săvîrșit infracțiunea dată riscă, spre exemplu, în aceleași timp cu aplicarea pedepsei de la 7-10 ani conform alin.(1) și de la 20-25 ani conform alin.(4). Formularea proiectului încurajează acest grup să recurgă la metode corupte pentru a obține calificarea mai favorabilă din cadrul aceluiași articol, chiar în cazul deținerii probelor incontestabile de săvîrșire a infracțiunii.</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare</p> <p>Alte riscuri Suscitarea practicilor de corupere activă a organelor de drept și a instanței de judecată pentru obținerea calificării identice, însă conform pedepsei mai favorabile.</p>	<p>Excluderea sintagmei "sau grup de persoane" din alin.(1) al art.205/1 precum și din alin.(3) al aceluiași articol, în cazul menținerii lui în această sau într-o altă formulare. Includerea sintagmei "criminal organizat" după cuvîntul "grup" în alin.(4) al art.2051</p>
8	<p>Art.I al proiectului, art.208/1 alin.(4) al CP</p>	<p>Articolul 208/1. Pornografia infantilă</p> <p>Orice persoană care ilicit produce, distribuie prin orice mijloace, importă, exportă, oferă, vinde, schimbă, folosește sau deține imagini sau alte reprezentări ale unui copil implicat</p>	<p>Introduce infracțiunea nouă de "pornografie infantilă", respectînd în mare parte prescripțiile art.3(1) lit. c) al Protocolului facultativ CDC în această privință. Unica divergență constă în acțiunile infracționale enumerate în latura obiectivă, care <i>nu includ "difuzarea" imaginilor sau altor reprezentări</i> ale unui copil implicat în activități sexuale etc.</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept</p> <p>Alte riscuri Necorespunderea parțială prevederilor Protocolului facultativ CDC.</p>	<p>Includerea cuvîntului "difuzează" după cuvîntul "distribuie".</p>

		<p>În activități sexuale explicite, reale sau simulate, sau imagini ori alte reprezentări ale organelor sexuale ale unui copil, prezentate de manieră lascivă sau obscenă, inclusiv în formă electronică,</p> <p>se pedepsește cu închisoare de la 1 la 3 ani.</p>			
9	Art. II al proiectului, art. 18 alin. (3) al Codului de procedură penală nr. 122-XV din 14 martie 2003 (CPP)	Conține formularea "...instanța va asculta depozițiile acestuia într-o ședință închisă".	Exprimare defectuoasă.	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p> <p>Alte riscuri Redactare lingvistică.</p>	Înlocuirea cuvântului "într-o" cu "în".
10	Art. II al proiectului, art. 113 alin. (6) al CPP	(6) Nici un copil nu va fi obligat să participe la confruntarea cu persoana învinuită de infracțiuni contra integrității lui fizice și/sau morale.	<p>Acest alineat nou are drept scop protejarea copilului împotriva confruntărilor cu persoanele care au comis anumite infracțiuni împotriva lui: "Nici un copil <i>nu va fi obligat</i> să participe la confruntarea cu persoana învinuită de <i>infracțiuni contra integrității lui fizice și/sau morale</i>".</p> <p><i>Potențialul de protecție</i> al formulării "copilul nu poate fi obligat să participe la această confruntare" este mai mic în comparație cu alte formulări posibile cum ar fi "copilul are dreptul să nu participe la confruntarea cu persoana învinuită..." sau "copilul nu poate fi supus confruntării cu persoana învinuită...".</p> <p>Formularea potrivit căreia copilul nu poate fi obligat să participe la această confruntare <i>trebuie să fie corelativă obligației organului de urmărire penală de a aduce la cunoștința copilului și/sau a reprezentantului său legal, pedagogului etc. dreptul de a refuza confruntarea la care îl invită autoritățile.</i></p> <p>Categoria de <i>infracțiuni contra integrității fizice și/sau morale a copilului</i> este neclară, pentru că nu este definită de prevederile Codului penal și nici nu există un capitol special consacrat pentru asemenea infracțiuni. Copilul care a fost răpit, ținut ostatic sau captiv este victima unei infracțiuni în care s-a atentat la libertatea sa și pentru el de asemenea poate fi traumatică expunerea la persoana învinuită, fiind necesară și protecția lui în cadrul procesului penal.</p>	<p>Coruptibilitate Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p> <p>Alte riscuri Formularea ambiguă a unui drept prin imposibilitatea de a fi obligat de a face o acțiune. Necorespunderea dreptului participantului la proces, copilul, cu o obligație corelativă corespunzătoare a organului de urmărire penală, cu atât mai mult că acesta din urmă poate fi foarte tentat de a determina un copil să furnizeze probe în interesul acuzării. Dificultăți de interpretare și aplicare efectivă a normei propuse din motivul ambiguității referirii la o categorie neclară de infracțiuni.</p>	Înlocuirea sintagmei "Nici un copil nu va fi obligat să participe la confruntarea cu persoana învinuită" cu sintagma "Copilul are dreptul să nu participe la confruntarea cu persoana învinuită" sau "Copilul nu poate fi supus confruntării cu persoana învinuită". Indicarea expresă în cadrul aceleiași norme a obligației organului de urmărire penală de a aduce la cunoștința copilului și/sau a reprezentantului său legal, pedagogului etc. dreptul de a refuza participarea la confruntare. Specificarea expresă a articolelor din Codul penal la care se referă această normă procesuală.
11	Art. II al proiectului, art. 546 alin. (4) al CPP	(4) În cazul în care extrădarea propriului cetățean sau refugiatului politic a fost refuzată, Republica Moldova este obligată, la cererea statului solicitant, să înainteze cauza autorităților sale competente,	Propune introducerea unei norme noi în materia extrădării nelegată de tematica proiectului de lege respectiv.	Alte riscuri Neclaritatea cu privire la necesitatea introducerii acestei prevederi.	Fundamentarea necesității acestei norme într-o notă informativă.

Concluzii

Proiectul de lege are evident menirea ajustării legislației penale și procesual-penale la standardele Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vînzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă, din 25 mai 2000, semnat de Republica Moldova la 8 februarie 2002 (proiectul legii de ratificare a Protocolului este înregistrat în Parlament cu nr.154 din 16.01.2007). Totuși, majoritatea propunerilor făcute în acest sens ridică probleme de conformitate cu prevederile internaționale și cu alte prevederi din legislația națională, preocupări legate de coruptibilitate și de respectare a intereselor superioare ale copilului. Astfel, recomandăm promovarea proiectului de lege numai după o revizuire minuțioasă în vederea înlăturării deficiențelor indicate la secțiunile precedente ale raportului de expertiză.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției